

ÖREBRO

ÖREBRO KOMMUN
Stadsrevisionen

2019-11-21

Till
Kumbro Utveckling AB för yttrande,
Örebro Rådhus AB och kommunstyrelsen för kännedom

Revisionsrapport ” Granskning av förebyggande arbete mot oegentligheter”

Lekmannarevisionen i Kumbro Utveckling AB har utifrån sin bedömning av väsentlighet och risk beslutat att genomföra en granskning om det förebyggande arbetet mot oegentligheter i de kommunala bolagen. Syftet med granskningen är att bedöma om det förebyggande arbetet mot oegentligheter är ändamålsenligt.

Begreppet oegentligheter är mycket brett och kan omfatta allt från rent brottsliga handlingar till avvikelser från policys och riktlinjer. Denna granskning har inriktat sig på oegentligheter i form av mutor och korruption.

Utifrån genomförd granskning är bedömningen att Kumbro Utveckling AB:s förebyggande arbete mot oegentligheter inte är helt ändamålsenligt.

Följande avvikelser har noterats:

- Det finns en riskanalys och intern kontrollplan vilka innehåller ett kontrollmoment vilket berör mutor och korruption, detta är dock identifierat av det externa konsultföretaget. Vi konstaterar att dock bolagets ledning under intervjun identifierade fler risker inom området vilka inte finns medtagna i riskanalysen.
- Det saknar i vissa delar riktlinjer inom ramen för det förebyggande arbetet mot mutor och korruption samt ser vi att innehållet i befintliga riktlinjer till viss del kan utvecklas i enlighet med avsnittet ”Adekvata riktlinjer i det förebyggande arbetet mot mutor och korruption” i denna rapport. Bolaget bör överväga att upprätta en riktlinje för tips- och incidenthantering.
- Det finns kanaler för lämnande av information kring misstänkta fall av mutor och korruption, genom kommunens visselblåsarfunktion. Vi ser det som en brist att information kring misstanke om mutor och korruption inte kan lämnas anonymt.
- Information kring gällande policys och riktlinjer vilka berör mutor och korruption ges främst vid nyanställning. Det har inte varit några utbildningar eller skett någon kommunikation kring innehållet i policys och riktlinjer mot mutor och korruption för bolagets medarbetare vilket vi ser som en brist. Vi bedömer att det även finns ett behov av att formalisera rutinen för information till leverantörerna kring gällande policys och riktlinjer för mutor och korruption.
- Det genomförs uppföljning av tillämpningen av befintliga policys och riktlinjer inom ramen för uppföljning av den interna kontrollplanen. Detta rör dock bara de policys och riktlinjer som är kopplade till kontrollmoment i den interna kontrollplanen.

ÖREBRO

ÖREBRO KOMMUN
Stadsrevisionen

2019-11-21

- Värdegrundsfrågor vilka tangerar till oegentligheter diskuteras vid bland annat ledningsgruppsmöten. Vår bedömning är dock att detta behöver vara en stående punkt på dagordningen. Vi bedömer vidare att det vore att föredra om bolaget utser en person som är ansvarig för att säkerställa att det finns ett fungerande förebyggande arbete mot mutor och korruption.

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi bolagets styrelse att:

- Årligen uppdatera riskanalys med bolagsspecifika risker inklusive eventuella risker för mutor och korruption som grund för den interna kontrollplanen,
- Upprätta adekvata riktlinjer inom ramen för mutor och korruption,
- Genomföra utbildning för personalen med fokus på innehållet i policys och riktlinjer vilka berör mutor och korruption,
- Formalisera och genomföra uppföljningar att tillämpningen av policys och riktlinjer inom ramen för mutor och korruption,
- Se över möjligheten att anonymt kunna lämna information om misstänkta mutor och korruption.

Vi emotser Kumbro Utveckling AB's yttrande över denna skrivelse och bilagd rapport senast 2020-03-13.

Bengt Wentzel
Lekmannarevisor

Förebyggande arbete mot oegentligheter

Kumbro Utveckling AB

November 2019

Magnus Lindahl, Director

Malin Jönsson, Certifierad kommunal revisor

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Inledning	3
Inledande beskrivning	5
Iakttagelser	9
Bedömning	13

Sammanfattning

Lekmannarevisorerna har utifrån sin bedömning av väsentlighet och risk beslutat att genomföra en granskning om det förebyggande arbetet mot oegentligheter i de kommunala bolagen.

Syftet med granskningen är att bedöma om det förebyggande arbetet mot oegentligheter är ändamålsenligt.

Begreppet oegentligheter är mycket brett och kan omfatta allt från rent brottsliga handlingar till avvikelser från policys och riktlinjer. Denna granskning har inriktat sig på oegentligheter i form av mutor och korruption.

Utifrån genomförd granskning är bedömningen att Kumbro Utveckling AB:s förebyggande arbete mot oegentligheter inte är helt ändamålsenligt.

Bedömningen grundar sig på utfallet av nedan kontrollmål.

	Riskanalys	Riktlinjer	Tipshantering	Utbildning	Uppföljning	Ledning
Kumbro Utveckling AB						

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi bolagets styrelse att

- Årligen uppdatera riskanalys med bolagsspecifika risker inklusive eventuella risker för mutor och korruption som grund för den interna kontrollplanen,
- Upprätta adekvata riktlinjer inom ramen för mutor och korruption,
- Genomföra utbildning för personalen med fokus på innehållet i policys och riktlinjer vilka berör mutor och korruption,
- Formalisera och genomföra uppföljningar att tillämpningen av policys och riktlinjer inom ramen för mutor och korruption,
- Se över möjligheten att anonymt kunna lämna information om misstänkta mutor och korruption.

Inledning

Bakgrund

Ett antal avslöjande avseende oegentligheter inom den offentliga sektorn har inneburit en ökad uppmärksamhet på risken för oegentligheter inom dessa organisationer. Offentliga verksamheter arbetar på uppdrag av medborgare. För att upprätthålla allmänhetens förtroende är det väsentligt att det finns ett tillräckligt och effektivt skydd och en intern kontrollstruktur som motverkar förekomsten av oegentligheter. Detta gäller särskilt oegentligheter i form av mutor och korruption där medarbetare eller förtroendevalda missbrukat sin förtroendeställning vilka, oavsett den ekonomiska skadan, typiskt sett medför stora förtroendeskador och ifrågasättande av den offentliga verksamhetens saklighet och opartiskhet.

Lekmannarevisorerna har utifrån väsentlighet och risk beslutat att granska det förebyggande arbetet mot oegentligheter i de kommunala bolagen.

Begreppet ”oegentligheter” är mycket brett och kan omfatta allt från rent brottsliga handlingar, avvikelser från uppförandekoder, riktlinjer, policys, avvikelser eller kringgående av fastlagda rutiner samt trakasserier och andra förtroendeskadliga eller i största allmänhet icke önskvärda handlingar och beteenden.

Denna granskning inriktar sig på oegentligheter i form av mutor och korruption t.ex. trolöshet, förskingring och handlingar där personer i förtroendeposition (tjänstemän och förtroendevalda) nyttjar sin position för egen eller annans vinning på bolagens bekostnad. Korruptionsbegreppet omfattar således inte bara mutor i lagens mening utan också andra företeelser och agerande av personer i förtroendeställning som kan skada förtroendet för en verksamhet exempelvis s.k. vänskapskorruption och ageranden som kan medföra att krav på saklighet och opartiskhet ifrågasätts. Oegentligheter som utförs av externa personer riktade mot bolagen omfattas exempelvis inte. Inte heller oegentligheter i form av trakasserier eller andra olämpliga beteende som sker utanför arbetsplatsen.

Syfte och kontrollmål

Syftet med granskningen är att bedöma om det förebyggande arbetet mot oegentligheter är ändamålsenligt.

Syftet besvaras genom följande kontrollmål:

1. Riskanalyser: Förekommer risk- och sårbarhetsanalyser gällande risker för oegentligheter? Vad innehåller dessa?
2. Riktlinjer: Finns adekvata riktlinjer (antikorruptionspolicy, tips- och incidenthantering, värdegrund, bisysslor, jäv, uppförandekod för leverantörer, representation, resor-konferenser) och hur är dessa utformade?
3. Tipshantering: Finns kanaler för lämnande av information kring misstänkta oegentligheter och hur är dessa utformade?
4. Kommunikation/utbildning: Hur sker kommunikation och utbildning (både internt och krav mot exempelvis leverantörer) kring gällande regelverk?
5. Uppföljning: Hur sker uppföljning av tillämpningen av befintliga policys, riktlinjer och kontrollåtgärder?

6. Ledning/ansvar: Är ledningen engagerad i det förebyggande arbetet mot oegentligheter och finns en tydlig ansvarsfördelning?

Avgränsning

Granskningen avgränsas till nedanstående bolag, vilka är hel eller delägda av Örebro kommun:

- Örebroporten Fastigheter AB
- Örebrobostäder AB
- Örebrokompaniet AB
- Futurum Fastigheter i Örebro AB
- Kumbro Utveckling AB
- Alfred Nobel Science Park AB

Granskningen är genomförd på uppdrag av bolagens lekmannarevisorer. Granskningen av respektive bolag presenteras i separata rapporter. Granskningen har inte omfattat grundläggande internkontrollprocesser såsom delegationsordning, beställnings- och attestprocesser samt inköp- och upphandlingsreglementen och rutiner. Dock har frågor ställts kring förekomsten av riktlinjer för direktupphandling då otillåten direktupphandling är ett område förknippat med en förhöjd risk för mutor och korruption.

Vidare har granskningen (utöver stickprovvis granskning av intern kontrollplaner och rapporter) inte omfattat någon testning av den faktiska tillämpningen av rutiner och kontroller och andra delar av det förebyggande arbetet.

Granskningsrapporten har sakgranskats av samtliga intervjuade.

Revisionskriterier

- Brottsbalken 10 kap.
- Om mutor och jäv, Vägledning från SKL, att motverka fusk och oegentligheter
- Näringslivskoden (Kod om gåvor, belöningar och andra förmåner i näringslivet)
Vägledning från Institutet Mot Mutor
- COSO ramverk för intern styrning och kontroll, 2013

Metod

Vi har i granskningen genomfört dokumentstudier samt intervjuer med ledande tjänstepersoner i bolaget.

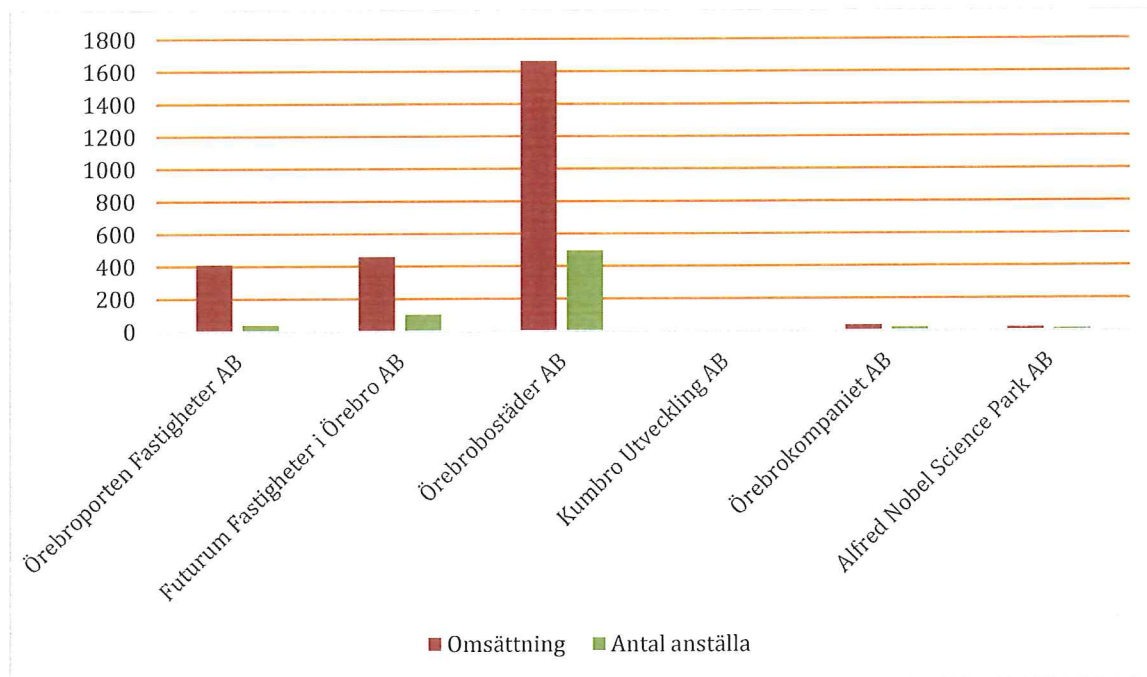
Intervjuade personer är:

Kumbro Utveckling AB: VD och ekonomichef

Inledande beskrivning

Beskrivning av bolagen i omsättning och antalet anställda

Nedan synliggörs de granskade bolagens omsättning i miljoner och antalet anställda¹. Örebrobostäder är betydligt större än övriga bolag vilket typiskt sett medför en förväntan om ett mer formaliserat förebyggande arbete jämfört med t.ex. Kumbro Utveckling AB, Örebrokompaniet AB och Nobel Science Park AB.

Förebyggande arbete mot mutor och korruption

COSO-modellen är ett internationellt etablerat ramverk för utvärdering och utveckling av intern styrning och kontroll². Enligt COSO-modellen omfattar intern kontroll komponenterna *Kontrollmiljö*, *Riskbedömning*, *Kontrollaktiviteter*, *Information & Kommunikation* samt *Uppföljning & Utvärdering*.

En grundläggande del för att arbetet med den interna kontrollen ska fungera är att det finns tydliga styrsignaler, exempelvis genom dokumenterade rutiner och riktlinjer.

COSO-modellen kan även användas som utgångspunkt för utformning av ett adekvat förebyggande arbete mot mutor och korruption. Ovan nämnda kontrollmål för denna granskning har också en koppling till COSO-modellens olika komponenter.

Ett adekvat förebyggande arbete mot mutor och korruption skall vara riskbaserat vilket medför att det ställs särskild vikt vid COSO-komponenten riskbedömning. En bedömning, riskanalys, av vilka risker för mutor och korruption som kan finnas i en verksamhet är utgångspunkten och

¹ Källa: allabolag.se, årsredovisning 2018-12-31

² COSO står för: Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission.

avgör omfattningen av det förebyggande arbetet och vilka åtgärder som sätts in för att minska riskerna.

Riskerna kan se olika ut och exempelvis finnas i relationer med externa parter såsom leverantörer, i myndighetsutövning, bidragsverksamhet, andra former av stödverksamhet eller annat i vilket externa parter är beroende av beslut fattade av verksamheten.

Detta medför också att ett adekvat arbete mot mutor och korruption inte alltid ser lika ut utan skall vara anpassat efter de risker som typiskt sett kan finnas givet en verksamhets storlek, typ av verksamhet och de specifika risker som en verksamhet själva bedömer finns i den egna verksamheten.

Adekvata riktlinjer i det förebyggande arbetet mot mutor och korruption

De styrdokument som nämns nedan är att anse som en grundläggande nivå i det förebyggande arbetet mot mutor och korruption. Nedan följer också exempel på vad dessa styrdokument bör innehålla för att uppfattas som adekvata.

Värdegrund

Vikten av att vara saklig och opartisk bör vara en integrerad del av värdegrunden då dessa aspekter är direkt kopplade till det förebyggande arbetet mot mutor och korruption.

Antikorruptionspolicy

Det bör framgå att antikorruptionspolicyn är en förlängning av bolagets värdegrund och tydliggör förhållningssättet gällande mutor och korruption. Det ska även framgå en definition av korruption, refereras till andra relaterade styrdokument och policys som exempelvis bisysslor. Det ska vidare framgå vilka som omfattas av policys, vad som händer vid avvikelser, vilka konsekvenser får avvikelser, information kring hur man rapporterar misstanke om oegentligheter och hänvisning till kommunens visseblåsarfunktion. Samt exempel på risker och situationer som kan uppstå samt ett ramverk för antikorruptionsarbetet (roller, riskanalys och implementering).

Tips och incidenthantering

Information om hur inkomna tips och eventuella incidenter ska hanteras och utredas.

Bisysslor

En adekvat riktlinje ska innehålla en definition av bisyssla, hänvisning till lagrum, beskrivning över hur man säkerställer kännedom om bisysslor (ska frågan tas upp vid medarbetarsamtal etc.) samt hur periodiskt frågan ska tas upp. En beskrivning av hur beslut om bisyssla fattas bör också framgå.

Jäv

Det är viktigt att riktlinjen innehåller en hänvisning till gällande lagstiftning och regelverk, hur riktlinjen ska kommuniceras, hur man ska agera vid jäv samt att det åligger individen att självmant lyfta jävsfrågan.

Uppförandekod för leverantör

Hänvisning ska ske till de delar i policys och riktlinjer för exempelvis värdegrund,

representation och antikorrupsionspolicy vilka leverantörerna har att förhålla sig till och hur den skall kommuniceras och följas upp med leverantörerna.

Representation

Det ska framgå av policyn att dessa kostnader ska ha tjänsteanknytning. Vidare ska det även framgå hur beslut om sådana kostnader fattas och att innehållet/ syftet med kostnader ska dokumenteras.

Resor/ konferenser

Det ska framgå av policyn att dessa kostnader ska ha tjänsteanknytning. Vidare ska det även framgå hur beslut om sådana kostnader fattas och att innehållet/ syftet med kostnader ska dokumenteras.

Direktupphandling

Hänvisning till regelverken med förklaring kring gällande regler och lagar samt information om kommun/ bolagsspecifika riktlinjer.

Örebro kommun

Intern kontroll

Örebro kommun har tagit fram en riktlinje för intern kontroll³ vilken gäller från verksamhetsåret 2014 och omfattar enligt riktlinjen all verksamhet i kommunens nämnder och i tillämpliga delar för koncernens bolag. Det framgår av riktlinjen att den syftar till att säkerställa att nämnderna och kommunstyrelsen för egen verksamhet samt de kommunala bolagen upprätthåller en tillfredställande intern kontroll. Vidare framgår att bolagen har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom sina respektive verksamhetsområden. Av riktlinjen framgår att ledningen för kommunens olika bolag inom kommunkoncernen ska följa *tillämpliga delar* av denna riktlinje i enlighet med det som anges i kommunens bolagspolicy samt i respektive bolags bolagsordning.

Det framgår också av riktlinjen att både bolag och nämnder varje år ska besluta om en tillsynsplan för uppföljning av den interna kontrollen. Valet av kontrollmoment i tillsynsplanen ska föregås av en *dokumenterad* analys utifrån väsentlighet och risk.

Det lyfts dock fram vid intervjuer att bolagen inte är skyldiga att följa kommunens riktlinje för intern kontroll då den inte är beslutad av kommunfullmäktige.

Kommunens policy för tagande och givande av muta

Örebro kommun har en policy för givande och tagande av muta⁴ vilken även omfattar de kommunala bolagen. Syftet med policyn är att tydliggöra gränsdragningen mellan tillbörlig och otillbörlig förmån för medarbetare och förtroendevalda i Örebro kommun och de kommunala bolagen. Policyn ska vara ett stöd för alla anställda och ska också

³ Beslutad av kommunstyrelsen den 19 juni 2012, § 134 om uppdrag till kommundirektören. Fastställd av kommundirektören den 1 oktober 2014

⁴ Antagen av kommunfullmäktige den 18 september 2013

tydliggöra för leverantörer vad som gäller i Örebro kommun. Det framgår av policyn att om den anställde misstänker att någon inom kommunen eller kommunens bolag är utsatt för eller tackat ja till muta ska du i första hand anmäla detta till din närmaste chef eller dennes chef. Policyn hänvisar även till kommunens visselblåsarfunktion.

Visselblåsarfunktion

Örebro kommun har en riktlinje för visselblåsarfunktion i kommunen och de kommunala bolagen⁵. Enligt riktlinjen syftar funktionen till att medarbetare och förtroendevalda ska kunna anmäla allvarliga missförhållanden begångna av personer i ledande ställning och känna sig trygga med att anmälningarna tas emot och hanteras på ett korrekt sätt.

Enligt riktlinjen ska funktionen användas vid misstanke om allvarliga oegentligheter begångna av en person i ledande ställning när kommunens normala interna rapporteringskanaler inte bedöms vara möjliga eller lämpliga att använda. Det framgår vidare att om det upptäcks att en person i ledande ställning har agerat på ett gravt olämpligt eller olagligt sätt som bör komma till arbetsgivarens kännedom ska detta i första hand rapportera det till närmaste chef. En person i ledande ställning anges ha en chefsposition i koncernen alternativt en självständig beslutsrätt på så sätt att personen i fråga kan anses vara en nyckelperson inom organisationen.

Om det av någon anledning inte är möjligt eller lämpligt att rapportera händelsen till närmsta chef ska informationen i stället lämnas till dennes chef. Det poängteras i riktlinjen att det först är när dessa kanaler inte är möjliga att använda som visselblåsarfunktionen ska användas. Brott eller allvarligt olämpligt beteende begångna av andra än personer i nyckelpositioner eller i ledande ställning inom koncernen ska inte rapporteras via visselblåsarfunktionen.

Av riktlinjen framgår att det inte är möjligt att uttömmande räkna upp vad som faller in under begreppet "allvarliga oegentligheter". Mutor och korruption anges dock som ett exempel.

Anmälan till visselblåsarfunktionen sker via särskilt telefonnummer eller epost. Mottagningsfunktionen består av kommunens juristenhet. Det framgår av riktlinjen att samtliga anmälningar diarieförs och att kommunen inte kan garantera att en uppgiftslämnare förblir anonym.

Efter att en anmälan är mottagen och registrerad utreds den av en intern utredningsgrupp vars syfte är att säkerställa om de framförda uppgifterna/ misstankarna är befogade. Anmälan sker således inte anonymt. Utredningen ska enligt riktlinjen alltid resultera i en rekommendation till berörd nämnd.

⁵ Ks 201/ 2014, 2014-03-26

Kumbro Utveckling AB

1. Förekommer risk- och sårbarhetsanalyser gällande risker för oegentligheter? Vad innehåller dessa?

Iakttagelser

Bolaget tog tillsammans med externt konsultföretag fram en riskanalys och intern kontrollplan för år 2017–2018. Bolagets ledning arbetar enligt intervju med att ta fram en riskanalys och internkontrollplan för år 2019-2020. I detta arbete har även styrelsens ordförande varit involverad i framtagandet. Den interna kontrollplanen har beslutats av bolagets styrelse.

Den interna kontrollplanen innehåller två kontrollmoment kring oegentligheter vilket är föreslagit av det externa konsultbolaget, *efterlevnad av LOU och arbete mot korruption, mutor och bestickning samt rutiner för gåvor och representation*. Vid intervjun framgick att det finns andra risker vilka inte är medtagna i riskanalysen eller den interna kontrollplanen. Bolaget lyfter fram att de har en relativt begränsad verksamhet där stora delar av intäkt- och kostnadsflödena i koncernen är låsta i långtidskontrakt, vilket minskar risken för otillbörlig påtryckning utifrån i form av mutor eller korruption internt.

Bedömning

Kontrollmålet bedöms som delvis uppfyllt.

Vi konstaterar att det finns en riskanalys och intern kontrollplan vilka innehåller ett kontrollmoment vilket berör mutor och korruption, detta är dock identifierat av det externa konsultföretaget. Vi konstaterar att bolagets ledning under intervjun identifierade fler risker inom området vilka inte finns medtagna i riskanalysen. Vi ser således en anledning att se över bolagets riskanalys till år 2020.

2. Finns adekvata riktlinjer (antikorrupcionspolicy, uppförandekoder, värdegrund, bisysslor, jäv, umgänge med leverantörer, representation, resor- konferenser etc) och hur är dessa utformade?

Iakttagelser

Bolagets antagna styrdokument framgår av nedanstående tabell. Av tabellen går att utläsa att det saknas riktlinjer för tips och incidenthantering och uppförandekod för leverantör. Nedan synliggörs vår genomgång av innehållet i bolagets befintliga riktlinjer.

Riktlinje	Adekvat innehåll
Antikorrupcionspolicy	Delvis, saknas exempelvis bolagsspecifika situationer, hänvisning till övriga styrdokument, definition av korruption.
Tips och incidenthantering	Saknas
Värdegrund	Ja, vikten av att vara oberoende kan dock läggas till.
Bisysslor	Ja, saknar dock hänvisning till lagrum

Jäv	Delvis, saknas information kring hänvisning till lagstiftning och kommunikation av riktlinje
Uppförandekod för leverantörer	Saknas
Representation	Delvis, saknar beskrivning kring vilka kriterier som gäller när bolaget själva erbjuder resa, konferens etc. samt hur detta ska dokumenteras.
Resor/ konferenser	Delvis, saknar beskrivning kring vilka kriterier som gäller när bolaget själva erbjuder resa, konferens etc. samt hur detta ska dokumenteras.
Direktupphandling	Ja

Bedömning

Kontrollmålet bedöms som delvis uppfyllt.

Vi konstaterar att det inte fullt ut finns riktlinjer inom ramen för det förebyggande arbetet mot mutor och korruption samt ser vi att innehållet i befintliga riktlinjer till viss del kan utvecklas i enlighet med avsnittet "Adekvata riktlinjer i det förebyggande arbetet mot mutor och korruption" i denna rapport. Bolaget bör överväga att upprätta en riktlinje för tips- och incidenthantering.

3. Finns kanaler för lämnande av information kring misstänkta oegentligheter och hur är dessa utformade?

Iakttagelser

Bolagets VD lyfter fram kommunens visselblåsarfunktion som en kanal för lämnande av misstänkta fall av mutor och korruption. Som en del av den interna kontrollen genomfördes en enkät bland bolagets medarbetare kring deras kännedom om visselblåsarfunktionen. Enligt intervju med bolagets VD och ekonomichef hade medarbetarna i hög utsträckning kännedom om funktionen. Bolaget har informerat medarbetarna om funktionen via e-post och arbetsplatsträffar. Nyanställda informeras vid introduktionen om policys och riktlinjer, där information om riktlinjen för visselblåsarfunktionen i Örebro kommun ingår. Bolaget har ingen intern funktion eller process för hur misstanke om mutor eller korruption som inte omfattas av kommunens visselblåsarfunktion ska hanteras. Bolagets VD lyfter fram att de med anledning av den begränsade organisationen inte bedömt det som ändamålsenligt att ha en egen funktion men att medarbetare alltid kan vända sig till verksamhetschef eller VD.

Bedömning

Kontrollmålet bedöms som delvis uppfyllt.

Vi konstaterar att det finns kanaler för lämnande av information kring misstänkta fall av mutor och korruption, genom kommunens visselblåsarfunktion. Vi ser det som en brist att information kring misstanke om mutor och korruption inte kan lämnas anonymt.

Möjligheten att lämna anonyma tips är fundamentalt i tillämpningen av en visselblåsarfunktion. Vi bedömer vidare att det, trots en begränsad organisation, finns anledning att tydliggöra hur misstankar om mutor och korruption som inte omfattas av kommunens visselblåsarfunktion ska hanteras.

4. Hur sker kommunikation och utbildning (både internt och krav mot exempelvis leverantörer) kring gällande regelverk?

Iakttagelser

Information om vilka policys och riktlinjer som finns och ska tillämpas ges översiktligt vid introduktion av nyanställda, detta berör även policyn för mutor och korruption. För befintligt anställda ges information om gällande regelverk vid specifik händelse eller vid interna konferenser. Det har inte genomförts någon utbildning eller information till bolagets medarbetare specifikt gällande bolagets policys och riktlinjer för mutor och korruption.

Bolagets VD lyfter fram att de har väl inarbetade förhållningsregler kring mutor och korruption med deras avtalsparter. Deras samarbetspartners har enligt intervjuen informerats muntligt om bolagets riktlinjer för representation och mutor.

Bedömning

Kontrollmålet bedöms som delvis uppfyllt.

Vi konstaterar att information kring gällande policys och riktlinjer vilka berör mutor och korruption ges främst vid nyanställning. Vi konstaterar att det inte varit några utbildningar eller skett någon kommunikation kring innehållet i policys och riktlinjer mot mutor och korruption för bolagets medarbetare vilket vi ser som en brist. Vi ser det som särskilt viktigt att utbildning ges till de medarbetare som är i kontakt med leverantörer. Vi bedömer att det även finns ett behov av att formalisera rutinen för information till leverantörerna kring gällande policys och riktlinjer för mutor och korruption.

5. Hur sker uppföljning av tillämpningen av befintliga policys, riktlinjer och kontrollåtgärder?

Iakttagelser

Uppföljningen av bolagets tillsynsplan för år 2017 har genomförts under år 2018. Nedan presenteras resultaten för de risker som är hänförliga till oegentligheter. Resultaten är hämtade från uppföljningen av tillsynsplanen och är således inte våra bedömningar.

- *Efterlevnad av LOU – Kontroll av ramavtal genom stickprov ur leverantörsreskontra*

Vissa brister. Bedömningen grundar sig på att det saknas skriftliga riktlinjer för direktupphandling samt dokumentation vid upphandlingar som överstiger 100 tkr. Bedömningen vissa brister istället för allvarliga brister görs eftersom det är oklart vilka regler för upphandling som gäller för KumBro Vind. Bolaget har tidigare tagit hjälp av jurister för att reda ut detta och fått olika svar.

Bolaget har vid denna granskning lyft fram att jurister konstaterat att KumBro Vind AB är undantaget från LUT (och LOU). Det föreligger enligt bolaget således inte någon oklarhet längre.

- *Arbete mot korruption, mutor och bestickning samt rutiner för gåvor och representation – Kontroll av rutiner och riktlinjer samt medarbetarenkät.*

Vissa brister. Bedömningen vissa brister baseras på att resultatet av enkäten visar att flera inte känner till att det finns en visselblåsarfunktion samt till vem som chefs oetiska beteende ska rapporteras.

Det sker i dagsläget ingen ytterligare uppföljning kring tillämpningen av styrdokument kopplat till oegentligheter.

Bedömning

Kontrollmålet bedöms som delvis uppfyllt.

Vi konstaterar att det genomförs uppföljning av tillämpningen av befintliga policys och riktlinjer inom ramen för uppföljning av den interna kontrollplanen. Detta rör dock bara de policys och riktlinjer som är kopplade till kontrollmoment i den interna kontrollplanen. Vi ser det som viktigt att efterlevnaden av samtliga styrdokument inom ramen för mutor och korruption följs upp. Detta kan genomföras både genom kontroller i tillsynsplanen, med hänsyn till risk och väsentlighet, samt genom årliga uppföljningar i kombination med utbildningsinsatser för medarbetarna.

6. Är ledningen engagerad i det förebyggande arbetet mot oegentligheter och finns en tydlig ansvarsfördelning?

Iakttagelser

Enligt intervju diskuteras värdegrundsfrågor löpande i ledningsgruppsmöten, i samband med interna utbildningar och rekryteringar samt vid upprättande av policys och riktlinjer, det finns dock ingen stående punkt kring oegentligheter. Deras arbete mot mutor och korruption beskrivs till stor del som praktiskt i att de exempelvis försöker ha olika leverantörer för att inte hamna i beroendeställning. Det finns ingen särskilt utsedd person som har ansvaret för det förebyggande arbetet mot oegentligheter utan det yttersta ansvaret hos VD.

Bedömning

Kontrollmålet bedöms som delvis uppfyllt.

Vi konstaterar att värdegrundsfrågor vilka tangerar till oegentligheter diskuteras vid bland annat ledningsgruppsmöten. Vår bedömning är dock att detta behöver vara en stående punkt på dagordningen för att öka kännedomen om aktuella policys och riktlinjer samt belysa vikten av det förebyggande arbetet mot mutor och korruption. Vi bedömer vidare att det vore att föredra om bolaget utser en person som är ansvarig för att säkerställa att det finns ett fungerande förebyggande arbete mot mutor och korruption. Detta i syfte att säkerställa en tydlig ansvarsfördelning.

Revisionell bedömning

Syftet med granskningen är att bedöma om de kommunala bolagens förebyggande arbete mot oegentligheter är ändamålsenligt.

Utifrån genomförd granskning är bedömningen att Kumbro Utveckling AB:s förebyggande arbete mot oegentligheter inte är helt ändamålsenligt.

Bedömningen grundar sig på utfallet av nedan kontrollmål.

Bedömningar utifrån kontrollmål

Grönt = uppfyllt, Gult = delvis uppfyllt och Röd=ej uppfyllt

	Risikanalys	Riktlinjer	Tipshantering	Utbildning	Uppföljning	Ledning
Kumbro Utveckling AB						

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi bolagets styrelse att

- Årligen uppdatera risikanalys med bolagsspecifika risker inklusive eventuella risker för mutor och korruption som grund för den interna kontrollplanen,
- Upprätta adekvata riktlinjer inom ramen för mutor och korruption,
- Genomföra utbildning för personalen med fokus på innehållet i policys och riktlinjer vilka berör mutor och korruption,
- Formalisera och genomföra uppföljningar att tillämpningen av policys och riktlinjer inom ramen för mutor och korruption,
- Se över möjligheten att anonymt kunna lämna information om misstänkta mutor och korruption.

2019-11-21

Rebecka Hansson
Uppdragsledare

Magnus Lindahl
Kvalitetssäkrare/
projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av lekmannarevisorerna i ovan bolag enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från 2019. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Svar på Örebro Kommun Stadsrevisionens skrivelse daterad 2019-11-21

Stadsrevisionen gör i sin rapport bedömningen att KumBro Utveckling AB:s förebyggande arbete mot oegentligheter inte är helt ändamålsenlig. Stadsrevisionen ger även bolaget ett antal åtgärdsförslag.

KumBro-koncernen är en liten organisation med endast 14 medarbetare, varav fyra av dessa innehar chefsbefattningar. Ledningen har gjort bedömningen att den verksamhet som bedrivs inte har hög risk för att utsättas för mutor och korruption. Därtill omfattas KumBro-koncernen av delar av Örebro Kommuns policys och ledningen har gjort bedömningen att det inte är ändamålsenligt att skapa egna styrdokument inom vissa områden som redan täcks in av gällande riktlinjer och policys. Regler kring oegentligheter samt visselblåsarfunktionen är sådana områden.

Stadsrevisionens förslag till åtgärder är bra och ledningen tar till sig dessa vilket innebär att vi kommer att successivt arbeta för att inkludera förslagen i vår verksamhet. Den interna kontrollplanen för 2020–2021 är under upprättande, och vi förväntar oss att den kan antas av styrelsen innan sommaren 2020. I den kommer vi beakta Stadsrevisionens förslag om årlig riskanalys för mutor och korruption. Vi kommer även under året att arbeta fram riktlinjer för mutor och korruption och i samband med detta genomföra utbildning av personalen. Vi förväntar oss att det sker under hösten 2020. I framtiden kommer uppföljning att ske genom den årliga uppdateringen av internkontrollplanen.

Vi kommer dock inte kunna skapa en egen rutin för anonym visselblåsning, utan kommer att förlita oss på att våra ägare har en ändamålsenlig funktion för detta. Eftersom KumBro-organisationen har så få medarbetare så är det svårt att upprätthålla anonymitet i en sådan funktion.

Vänliga hälsningar,

Peter Lilja
Verkställande direktör

Tfn: 019-673 22 60

Mejl: peter.lilja@kumbro.se